

Tıpta dil birliğinin sağlanması

Cengiz Yakıncı¹, Mehmet Aslan², Uğur Bıçak²

İnönü Üniversitesi Tıp Fakültesi ¹Pediyatri Profesörü, ²Pediyatri Araştırma Görevlisi

SUMMARY: Yakıncı C, Aslan M, Bıçak U (Department of Pediatrics, İnönü University Faculty of Medicine, Malatya, Turkey). Problems of Turkish medical language. Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Dergisi 2004; 47: 228-232.

Language is as alive as the society using it and is ever-changing. Great developments in medicine have led to many new words or terms being adopted and used in the same form as the foreign origin. Use of these words in lectures, conferences, briefings and reviews has caused some problems and confusion in use of the language. These problems can only be overcome if a common and standard language form is adopted. The purpose of this study was to raise the problems of the Turkish medical language.

Key words: medicine, Turkish, language unity.

ÖZET: Dil, onu kullanan toplum gibi canlı ve değişkendir. Tıp alanındaki baş döndürücü gelişmeler; yeni birçok yeni sözcük ve terimin yabancı kaynaklardan aynen alınarak kullanıma girmesine yol açmıştır. Bu terimlerin çeşitli konferans, seminer ve dergilerde kullanılması, bu sözcüklerin aynen benimsenmesine neden olmuş ve mevcut durum dilin kullanımında karışıklıklara ve sorunlara yol açmıştır. Bu sorunları ve karışıklıkları aşmak ortak ve standart dil kullanmakla mümkündür. Bu çalışmadaki amaç; herkes tarafından aynı şekilde anlaşılan, söylenen ve yazılan terimlerden oluşan ortak dil kullanılması fikrini benimsetmek, ilgili ortamlarda konunun gündeme getirilmesini ve gerekli çalışmaların ivedilikle yapılmasını sağlamaktır.

Anahtar kelimeler: tıp, Türkçe, dil birliği.

Türk Dil Kurumu Türkçe sözlüğünde; Dil, insanların düşüncelerini ve duygularını bildirmek için kelimelerle veya işaretlerle yaptıkları anlaşma, lisan; Dil birliği, lehçe ve ağız farklarını gidererek aynı dili kullanan toplumlar arasında ortak bir yazı dili ve alfabede birleşme olarak tanımlanmıştır. Terim ise bir bilim, sanat, meslek dalıyla veya bir konu ile ilgili özel ve belirli bir kavramı karşılayan kelime şeklinde belirtilmiştir¹.

Dil, insanlık tarihi ile yaşıt bir iletişim aracı, toplumlar için bir tecrübeler deposu ve toplumun kültürel mirasıdır. Dil, hayatın içine, tarihe, düşünceye, edebiyata yani insan zihin, ruh ve davranışlarının yayıldığı bütün alanlara kök ve dal budak salmış bir vakiyadır. Dil, insanların düşünme yeteneği ile ortaya çıkmış, doğduktan sonra da düşüncelerin yaratıcısı olmuştur. Hiçbir düşünce ve duygu dile dönüşmeden var olamaz. Dil bireyin bilincini oluşturan, benliğini biçimlendiren, bilincin

köklerine, bilinç altının derinliklerine uzanan başlıca insansal bir işlevdir. Dil en etkili iletişim aracıdır; bir toplumda yaşayanların gördüklerini, duyduklarını, duygularını, gözlemlerini, isteklerini belirtir. Kendine özgü bir dünya görüşü yaratır. Aklın buluşlarını, düşünce ve bilim ürünlerini, kültür değerlerini toplumun her kesimine sunmak, iletmek ve kullanımını sağlamak, toplumun konuştuğu ve yazdığı dil ile gerçeğe ulaşır.

Dil, onu kullanan toplum gibi canlı ve değişkendir. Bu nedenle dilimizde kaybolan, yeni kullanılan ve kullanışı azalmış veya artmış kelimeler görmekteyiz. Mevcut durum dilin kullanımında bazı sorunlar oluşturmaktadır. Dilimizdeki bu sorunlar, yığma bir tepe gibi ortasından çatlayıp durmakta, bizse çatlakları doldurmakla zaman geçirmekteyiz. Dilimizin içinde bulunduğu karışık ve bulanık durum, bütün kalemlerce üzerinde sık durulan, fakat nedense meselenin can damarına kimsenin

dokunmaya pek yaklaşmadığı, ufkunda dolaşan, ama kaynağına inilemeyen bir çıkmaz sokak durumudur. Dil düşünce üretimi arasındaki ilişki ve dilin tüm yaşam alanlarını belirleyen önemi göz önüne alınırsa standart Türkçe bilim terimlerinin yaygınlaştırılmasının gerekliliği ortaya çıkar. Bilgi ve görüşleri aktaran dil ne kadar anlaşılırsa bunların kavranması ve işlerliğe girmesi de o kadar kolay ve doğru olur.

Dil, her türlü etkiye açık, sürekli olarak değişen dinamik bir yapıya sahiptir. Diller arasındaki kelime ve kavram alışverişinin önüne geçilemez. Tıp alanındaki gelişmeler; yeni usul, kavram ve buluşlar birçok yeni teknik terimin kullanıma girmesine yol açmıştır. Örnek olarak Dorland's İngilizce Tıp sözlüğünün 2000 yılı baskısında 8000'den fazla sözcüğün eklendiği ifade edilmektedir. Bu nedenle farklı tıp fakültelerinden mezun olmuş hekimlerle karşılaştığımızda, değişik Türkçe tıp kitaplarını ve makalelerini incelediğimizde, Türkçe tıbbi terminolojinin farklı şekilde kullanıldığını görmekteyiz. Yaptığımız incelemelerde, Türkçe tıbbi kelimelerin bir standardizasyonun olmadığı ve farklı şekillerde yazılabildiğini

görmekteyiz²⁻⁷. Yüzlerce standardize edilmemiş kelime arasında değişik örnekler gösterebiliriz (Tablo I).

Hekimliğimiz ile ilgili terimler uzun süre Arapça dilinin etkisi altında kalmıştır. XIX. yüzyılda ikinci Mahmut tarafından kurulan Askeri Tıbbiye'de eğitim Fransızca verilmiştir. Fransa'da eğitim görmüş Türk ve Fransız öğretmenlerin ve 26 yıl süren Fransızca eğitimin etkisi ile Türkçe konuşan, Osmanlıca yazan, Latince terimleri Fransızca gramer kuralları ile okumaya çalışan bir hekim nesli yetişmiştir. Özellikle klinik bilimler üzerinde Fransızca etkisi daha fazla olmuştur. Günümüzde de bir çok hastalığın ya da belirtilerinin tanımında Fransızca kullanılmaktadır. Yirminci yüzyılın ilk yarısı içinde, özellikle 1930'lu yıllardan itibaren Almanya'dan ülkemize gelen bilim adamlarının etkisi ile tıp dilindeki Fransızca hakimiyeti yerini Alman düşünce yapısına bırakmıştır. Cumhuriyet Türkiye'sinde de Latin harflerine geçilmesi ile birlikte (1929) tıbbi dil olarak Latince terminoloji esas alınmıştır. Günümüzde bilimsel açıdan en yaygın kullanılan dilin İngilizce olması nedeni ile tıbbi terminolojide kullanılan bazı

Tablo I. Ülkemizde yayınlanan tıp dergilerinde bazı kelimelerin farklı yazılışlarına ait örnekler

Orijinal kelime	Türkçe kaynak-1	Türkçe kaynak-2	Türkçe kaynak-3
asthma	astma	astım	asthma
laryngitis	laringitis	larinjit	Larenjit
fetus	fetüs	fötüs	fötüs
gastroesophageal	gastroözefageal	gastroözofageyal	gastroözefageal
tuberous sclerosis	tubero skleroz	tüberoz skleroz	tüberosklerozis
telangiectasia	telangiektazy	telanjiektazi	telenjiektazia
idiopathic	idiopatik	idyopatik	idiyopatik
percentile	persentil	pörsentil	percentil
allergy	allergia	alerji	allerji
pharyngeal	farenjiyal	farinjeal	faringeal
bronchiectasia	bronşektazi	bronşiektazi	bronşiyektazi
candidiasis	candidiyazis	kandidiyazis	kandidiyaz
myoclonus	miyoklonus	myoklonus	—
convulsion	konvülziyon	konvülsiyon	konvülsiyon
paroxysmal	paroksizmal	parosizmal	—
degenerative	degeneratif	dejeneratif	—
tuberous sclerosis	tubero skleroz	tüberoz skleroz	tüberosklerozis
ataxia-telangiectasia	ataksiya telangiektazy	ataksi-telanjiektazi	ataksiya-telenjiektazi
cranial	kranial	kranial	kranyal
chorea	korea	kore	—
encephalitis	ensefalit	ansefalit	—
lethargy	letarji	laterji	—
herniation	herniasyon	herniyasyon	—

terimlerin yerine İngilizce karşılıklarının kullanıldığı ya da zamanla İngilizce gramer kurallarına uydurulduğu yani İngilizceleştirildikleri gözlenmektedir. Temel tıp bilimleri genellikle Latince terminolojiyi esas almakta, klinik bilimciler ise terimlerin İngilizce karşılıklarını tercih etmektedirler⁷⁻¹².

Tıp dilinin yabancı dillerin etkisinin altında kalması, bilimsel gelişmelere paralel olarak yeni sözcüklerin ortaya çıkması ve dilin kullanımında standart olmadığı için dil birliği sağlanamamıştır. Özellikle son yıllarda işin kolayına kaçmak, yabancı dil bildiğini göstermek amacıyla pek çok terim yabancı dilden olduğu gibi aktarılmış ve Türkçe'leri olduğu halde, bilim ve teknik bahanesiyle yabancı sözcüklerin kullanılması alışkanlık haline getirilmiştir. Bu terimlerin bilinçsizce kullanılması, belirgin bir karışıklığa yol açmıştır. Mevcut karışıklığı önlemek ve tıpta Türkçe dil birliğini sağlamak için önerilerimiz aşağıda özetlenmiştir^{2,4,7-12}:

1. Türkçe fonetik bir dildir. Yazıldığı gibi okunur. Birkaç yabancı kökenli sözcük dışında (saat, muaf, hain, puan gibi) iki sesli harf yana gelmez araya bir kaynaştırma harfi konularak yazılır. Örneğin laboratuvar değil laboratuvar, ürolitiazis değil ürolitiazis gibi².

2. Yabancı sözcük ve terimlerin Türkçe okunuşuna uygun şekilde yazılması ilkesi benimsenmelidir. Yabancı dilden gelen terimleri orijinal dildeki şekliyle yazmak tercih edildiğinde bu terimler ya italik harflerle veya "tırnak içinde" yazılmalıdır. "Torsade de pointes" gibi^{2,8}.

3. Dilimizde varolan sözcüklere anlamdaş yabancı sözcükler kullanmaktan vazgeçebiliriz. Örneğin benign infantil miyoklonik epilepsiyi belirtmek için kullanılan "benign" sıfatı yerine iyi huylu, selim gibi tanımlamalar ve febril konvülsiyon yerine ateşli konvülsiyon kullanılabilir².

4. Yabancı tamlamaları kullanmaktan kaçınmalıyız. Özellikle Fransızca'dan aktarılan isim tamlamalarını Türkçe söz dizinine uyarlamalı, tuşe rektal, kolik renal yerine rektal tuşe, renal kolik veya böbrek koligi denmelidir².

5. Ön ekler ve son eklerde uluslararası kabul gören, dilimizde de kullanılan hipertansiyon, hipoglisemi, anormal, periferik gibi Latin ve Grek asıllı ön ek ve son eklerden yararlanabiliriz. Anglosakson literatüründen alınan "overaktif",

"understanding" gibi önekler yalnızca o dile özgü olup uluslar arası karakter taşımamaktadır^{2,8}.

6. Türkçe sözcükler kısa, kullanışı kolay olmalıdır. Bu nedenle tanımlamalarla sözcüğün içermesi gereken farklı anlamlar belirtilebilir. Mitral ve urethral valve yerine mitral ve üretral kapakçık kullanabiliriz².

7. Yabancı kökenli sözcük kullanma alışkanlığı çoğu kez yanlış yazılımlara ve anlamalara neden olmaktadır. Konstriksiyon (daralma) yerine konstrüksiyon (oluşum), fetal (fetüse ait) yerine fatal (ölümcül) sözcüklerinde olduğu gibi².

8. Özdeş anlamlar içeriyorlarsa olabildiğince Türkçe sözcükler kullanılmaya çabalanmalıdır. Kompüterize tomografi yerine bilgisayarlı tomografi diyebiliriz².

9. Bilindiği gibi, özellikle batı dillerinde sözcük türetme yollarından biri-Türkçemizde yok denecek kadar seyrek olan- Öneklerin (prefix) kullanılışındır. Sık kullanılan ve okunup yazılmasında tereddütler bulunan bazı öneklerle ilgili olarak şu ilkeler benimsenmelidir⁸:

em- ile başlayan veya içinde **-em-** bulunan terimler. Bilindiği gibi ilk seslemi **-em-** olan ve bir sessizle devam eden Fransızca terimlerde bu seslem **an-** ile **am-** arasında bir sesle okumak gerekir. Embolie için **amboli**, embryo için **ambriyon** gibi.. Nitekim emphyseme için **amfizem**, empyeme için **ampiyem** sözleri kullanılmaktadır. Bununla birlikte amboli yerine **emboli**, ambriyon yerine **embriyo** gibi yazış ve söyleyiş artık hemen tüm hekimlerimiz tarafından benimsenmiştir. Ve bu terimlerin "Türkçe"si artık bu sözcükler olmuştur. Öte yandan içinde **-em-** harflerinin yer aldığı sözcükler, yine **-em-** olarak söylenmelidir: Mambrian değil **membran**, tamporal **temporal** gibi..

in- ile başlayan veya içinde **-in-** bulunan terimler. Fransızca terimlerde bu seslem **en-** olarak okunması gerekir. Infarctus için **enfarktüs**, infection için **enfeksiyon**, insuffisant için **ensüfizan**, intrinseque için **entrensek** gibi.. Nitekim information için **enformasyon**, intoxication için **entoksikasyon** sözleri kullanılmaktadır. Bununla beraber çeşitli sebeplerle enfarktüs yerine **infarktüs**, enfeksiyon yerine **infeksiyon** gibi söyleyiş artık hemen tüm hekimler tarafından benimsenmiştir.

io- ile başlayan sözcük ve terimler **io-** olarak okunup yazılmalıdır. Iode için **iyod**, ionisation için **iyonizasyon** gibi..

10. Batı dillerinde sözcük türetme yollarından biri de, - Türkçemizde de olduğu gibi-soneklerin (suffix) kullanılışdır. Sık kullanılan soneklerle ilgili olarak şu ilkeler benimsemelidir⁸.

-er ile biten İngilizce kökenli terimler, kendi dilinde **-ır** olarak bitiyormuş gibi okunduğu halde biz bu terimleri **-er** diye bitirerek okuyoruz: beta blocker için **beta bloker** (blokir değil), flutter için **flutter** (flattır değil) okunmuş ve yazılışını benimsiyoruz.

-ia ile biten terimler, (istisnalar dışında) **-i** olarak okunup yazılmadadır. Neoplasia sözü **neoplazi**, leucopenia sözü **lökopeni** gibi..

-ism veya **-isme** ile biten sözcük ve terimler (istisnalar dışında) **-izm** olarak okunup yazılmalıdır. Hyperthyroidism için **hipertiroidizm**, inotropisme için **inotropizm** gibi..

-itis ile biten terimler **-it** ile bitirilerek yazılmalıdır. Peritonitis için **peritonit**, carditis için **kardit** gibi..

-osis ile biten ad terimler, Türkçede (istisnalar dışında) **-oz** ile bitirilmelidir. Tuberculosis için **tüberküloz**, amyloidosis için **amiloidoz**, osteoporosis için **osteoporoz** gibi..

11. Bileşik terimlerin arada kesme işareti bulunmadan (**atriyoventriküler** gibi) yazılması tercih edilmekle birlikte kesme işareti olarak (**atriyo-ventriküler** gibi) yazmanın da yanlış sayılmaması gerekir. Örnekler: sinoatriyal blok, arteriyovenöz fistül, pnömoperikard⁸.

12. Bugünkü Türkiye Türkçesinde kökeni Türkçe olan kelimelerin sonunda yumuşak tonlu b, c, d, g ünsüzleri bulunmaz: ağaç, ak, at, büyük, saç, üç, yurt. Ayrıca yabancı kökenlilerde de kullanılır: tiroit (tiroid değil), kalp (kalb değil), kitap (kitab değil). Bu kelimeler ünlü ile başlayan bir ek aldıklarında tonsuz (sert) ünsüzler tonlulaşır (yumuşar): sebep / sebebi, kitap / kitabı, cilt / cildi. Ancak bazı alıntı sözlerde tonlulaşma (yumuşama) olmaz: cumhuriyet / cumhuriyete, hukuk / hukuku¹⁰.

13. Sayıların yazılışı ile ilgili birtakım ilkeler oluşmuştur. Sayılar rakamla da yazıyla da yazılabilir. Tıp metinlerinde birden ona kadar olan sayılar (yanlarında birim yoksa), yüz ile bin sayıları rakamla değil, yazıyla yazılır: iki hafta sonra, üç ayda bir, dördüncü sırada, bin yıldan

beri. Buna karşılık saat, para tutarı, ölçü, istatistik verilere ilişkin sayılar ile büyük sayılarda rakam kullanılır: 25 kg., 1,250 kişi, % 25 (10), p<0,05.

Birden fazla kelimedenden oluşan sayılar ayrı yazılır: iki yüz, üç yüz altmış beş. Ancak para ile ilgili işlem ve belgelerde sayılar bitişik yazılır: yüzdoksanbin.

Sayılar daha çok Arap rakamlarıyla gösterilir: 25 milimetre, 15,000 lira. Romen rakamları ancak yüzyıllarda, tarihlerin yazılışında, kitap ve dergi ciltlerinde ve kitapların asıl bölümlerinden önceki sayfaların numaralandırılmasında kullanılır^{7,10}.

Beş ve beşten çok rakamlı sayılar sondan sayılmak üzere üçlü gruplar ayrılarak yazılır: 23 567 700. Gruplar arasına nokta da konabilir: 654.987.600.

Sayılar da kesirler virgül ile ayrılır: 15,2. Bununla birlikte, başta İngilizce olmak üzere değişik dillerde yazılmış makalelerin tamamının veya özetlerinin yer aldığı dergilerde, kesirlerin yazılmasında virgölün nokta ile yer değiştirdiği görülür. Örnek: 23.5 gr. Bunun amacı Türkçe bilmeyenlerin makalenin özellikle tablo ve şekillerinde verilen rakamları daha iyi anlayabilmelerini sağlamaktır^{7,10}.

Cümle başına sayı gelmemesine özen gösterilmelidir. Bu mümkün olmuyorsa cümle başına gelen sayılar (ve varsa birimleri) yazıyla yazılmalıdır. Yıl olarak tarih verilmesi bu kuralın dışında tutulabilir.

Tablolar dışında, özellikle küçük kesirli sayılar yazı ile yazılmalıdır. Örnek: vakaların 2/3'ü değil, vakaların üçte ikisi⁷.

Sıra sayıları yazıyla ve rakamla gösterilebilir. Rakamla gösterilmesi durumunda ya rakamdan sonra bir nokta konur veya rakamdan sonra kesme konularak derece gösteren ek yazılır: 12., 67., 5'inci.

Üleştirme sayıları rakamla değil yazıyla belirtilir: ikişer, üçer üçer (7, 10).

14. Tıp metinlerinde ilaçların jenerik adları, yoksa kimyasal adları kullanılmalıdır. Herkes tarafından bilinen ilaçların adları Türkçe okunduğu gibi, yeni çıkan ve/veya herkes tarafından bilinmeyen ilaçlar orijinal şekliyle, tercihan tırnak işaretleri arasında ve ilk harfleri küçük yazılmalıdır. Örnek: ampisilin, "atovaquone". Piyasaya yeni sürülen ve herkes tarafından yeterince bilinmeyen ya da preparatın özellikleri

nedeniyle belirtilmesi gereken ticari adları, jenerik isimlerinden sonra parantez içinde ve ilk harfleri büyük olarak yazılabilir. Örnek: palivizumab (Synagis®)⁷.

15. Bütün bakterilerin adları, ilk geçtikleri yerde, cins (ilk harfi büyük) ve tür (ilk harfi küçük) olarak "Latince" şekliyle yazılmalıdır. Örnek: *Escherichia coli*. Daha sonra cins adı büyük harfle kısaltılarak yazılabilir. Örnek: *E. coli*.

Kısaltılmış ilk harfleri büyük yazılır. Ancak bir addan önce gelip, sıfat özelliğinde ise ilk harfi küçük yazılır. Örnek: *Salmonella gastroenteriti*, *gonokokal artrit*, *meningokok aşısı*.

Mikroorganizmaların Latince adlarına yapılan Türkçe ekler kesme işaretiyle ayrılmalıdır. Örnek: *salmonella typhimurium*'un dirençliliği⁷.

16. Bilimsel makalelerde çalışmada uygulanan yöntemler, teknikler ve gözlemler "geçmiş zaman" ("-di"); yazarın kendi gözlemleri, yorumları, kabul edilen gerçekler, olgular "geniş zaman" şeklinde yazılmalıdır. Buna göre özet, materyal ve metot, bulgular kısımları "geçmiş zaman"; giriş kısmının çoğu ile Tartışma kısmının bazı yerleri "geniş zaman" şeklinde yazılmalıdır⁷.

17. Yazı dilinde argo deyimler kullanılmamalıdır. Örnek: Kan şekeri yerine kan glukoz düzeyi, patoloji yerine patolojik bulgu yok, üriner enfeksiyon yerine üriner sistem enfeksiyonu gibi.⁷.

18. Dilin yazılım kurallarıyla ilgili öneriler daha ayrıntılı verilebilir. Ancak bu yazının amacı kuralları belirlemek değil, herkes tarafından kabul edilen, ortak kuralların oluşturulmasını sağlamaya çalışmaktır. Yukarıdaki açıklamalar örnek oluşturmak amacıyla genel öneriler içermektedir.

Dil için olan bu çabamız; herkesin aynı sözcük ve terimlerle konuştuğu, belirli sözcük ve terimlerle aynı anlamı ötesinde bir sorun olarak görülmelidir. Diller arasında kelime ve kavram alışverişi her zaman olacaktır ve olmalıdır. Ancak Türkçe'mizde benzer kelime ve kavramlar varken, bunları atıp yerine yabancı kelime ve kavramların girmesine kesinlikle izin verilmemelidir. Bu durum dilimizin fakirleşmesine ve nesiller arasında yapay bir dil farklılığına neden olabilecektir⁷.

Mevcut problemleri çözme amacıyla ülkemizde takdirle karşıladığımız çalışmalara şahit

olmaktayız. Cengiz Yakıncı ve arkadaşlarının Türkçe Tıp Sözlüğü çalışması, Türk Kardiyoloji Derneği Nomenklatür Kurulu'nun, Toraks Derneği Dil Birliği Çalışma Grubu'nun, Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesi Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Anabilim Dalı Sözlük Komisyonu'nun, Murat Yurdakök'ün Pediatrik Terminoloji ve diğer adını anmadığımız kişi ve grupların çalışmaları bu konuda ufkumuzu aydınlatmakta ve yol gösterici rol almaktadır. Tıpta Dil Birliğinin Sağlanması için, ilgili organizasyonların oluşturulmasında alt branşlarla ilgili dernekler öncülük etmelidirler. İlk aşamada tıpla ilgili derneklerin katılım ve desteği ile oluşmuş ortak dil kurulunun oluşturulması gereklidir. Bu kurulun Türk Dil Kurumu uzmanları, Sağlık Bakanlığı, Türk Tabipler Birliği ile diğer ilgili kişi ve kurumlarla işbirliği içinde olması ise işin doğası gereğidir.

Türkçe bilim dilinin standartlaştırılmasındaki amaç, bütün ilgililer tarafından aynı şekilde anlaşılabilir, söylenen ve yazılan terimlerden oluşmuş ortak bir dil oluşturmaktır. Standart dil, ortak bir bakış açısına ve bilgi akışına neden olacaktır. Her türlü Türkçe tıbbi yayının sağlıklı olabilmesi için kullanılan terminolojinin standartlaştırılması önemli ve gereklidir.

KAYNAKLAR

1. Türkçe Sözlük. Türk Dil Kurumu, Ankara: 1998; 586-589 ve 2198.
2. Kazancı G. Tıp Dili ve Türkçe, www.ito.org.tr.
3. Toraks Derneği Dil Birliği Çalışma Grubu'nun önerileri. www.toraks.org.tr.
4. Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesi Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Anabilim Dalı Sözlük Komisyonu. www.ato.org.tr.
5. Yakıncı C, Aslan M, Sönmezgöz E, Bıçak U. V. Ulusal Çocuk Nörolojisi Kongresi Özet Kitabı. Adana: 2003; 184-185.
6. Yakıncı C, Üzümlü İ, Kocamaz E, Arslan S. 39. Türk Pediatri Kongresi Özet Kitabı. Kapadokya: 2003; 567.
7. Yurdakök M. Pediatrik Terminoloji. Hacettepe Üniversitesi Tıp Fakültesi Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Anabilim Dalı, Ankara: 2002; 1-60.
8. Ertem G. Kardiyoloji Terimler Sözlüğü. Türk Kardiyoloji Derneği Yayınları, İstanbul, 1998; 5-33.
9. Cankur NŞ. Tıp Eğitiminde Dil: II Eğitim Dilinde Türkçe'nin yeri ve geleceği. Uludağ Üniversitesi Tıp Fakültesi Derneği 2002; 11: 33-35.
10. İmla Kılavuzu. Türk Dil Kurumu, Ankara: 2000; 1-68.
11. Yurdakök M. Tıp dergilerinde dil sorunu. Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Dergisi 1997; 40: 593-598.
12. Kansu A. Çocuk Hekimliğinde Türkçe. 47. Milli Pediatri Kongresi Özet Kitabı, 2003; 181.